

**Justiitsministri 17. detsembri 2013. a määruse nr 41 „Sidevahendi abil sõlmitud lepingust ja väljaspool äriruume sõlmitud lepingust taganemise avalduse tüüpvormi ja taganemise näidisjuhendi kehtestamine“ muutmise
määruse eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseaduse muutmise seadusega (RT I, 27.05.2026, 2) võeti üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/2673¹, millega muudetakse direktiivi 2011/83/EL seoses finantsteenuste kauglepingutega ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2002/65/EÜ² (edaspidi *finantsteenuste kaugturstuse direktiiv*).

Selle seadusega tehtud muudatuste eesmärk on tugevdada tarbijate õigusi, kuna finantsteenuste valdkonnas, aga ka laiemalt, sõlmitakse lepinguid üha rohkem veebi vahendusel. Ühe olulise muudatusena lihtsustati tarbija jaoks kõikidest veebis sõlmitud lepingutest taganemist. Kõigile ettevõtjatele kehtestati laiem, finantsteenuste kauglepingutest kaugemale ulatuv kohustus luua veebiliidese kaudu sõlmitud lepingute tarbeks nn taganemisnupp, mille kaudu oleks tarbijal mugav veebis lepingust taganeda.

Seaduse rakendamiseks tuleb muuta justiitsministri 17. detsembri 2013. a määrust nr 41 „Sidevahendi abil sõlmitud lepingust ja väljaspool äriruume sõlmitud lepingust taganemise avalduse tüüpvormi ja taganemise näidisjuhendi kehtestamine“. Muudatus on vajalik tulenevalt ülevõetava direktiivi I lisas sätestatud muudatusest, millega asendatakse direktiivi 2011/83/EL A osa „Taganemise näidisjuhendis“ pealkirja „Täitmisjuhend“ all esitatud 3. juhis seoses ülevõetava direktiiviga kehtestatud taganemisfunktsiooni loomise kohustusega.

Näidisjuhendit sisaldavat rakendusakti muudetakse üksnes direktiivi ülevõtmisest tingitud seadusemuudatuse ulatuses, mille kohaselt tuleb edaspidi esitada tarbijale ka teavet taganemisfunktsiooni kohta. Tegemist on tehnilise ja selgelt piiritletud muudatusega, mille puhul ei saa tekkida küsimust, kas see on põhiseadusega kooskõlas.

Eelnimetatud direktiivi ülevõtmine koos selles sisalduva veebipoodidele kehtestatud taganemisfunktsiooni loomise kohustusega suurendab ettevõtjate halduskoormust. Samas ministri määruse muutmine, lisades sidevahendi abil sõlmitud lepingust taganemise näidisjuhendisse ka viite taganemisvõimalusele taganemisfunktsiooni abil (juhul kui leping on sõlmitud internetipõhise kasutajaliidese kaudu), iseenesest halduskoormust rohkem ei suurenda, arvestades ka asjaolu, et tegu on üksnes näidisjuhendiga.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

¹ ELT L, 2023/2673, 28.11.2023.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/65/EÜ, milles käsitletakse tarbijale suunatud finantsteenuste kaugturstust ja millega muudetakse nõukogu direktiivi 90/619/EMÜ ning direktiive 97/7/EÜ ja 98/27/EÜ (EÜT L 271, 09.10.2002, lk 16–24).

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi õiguspoliitika osakonna tsiviilõiguse talituse nõunik Karin Maisvee (karin.maisvee@justdigi.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud sama osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Merike Koppel (merike.koppel@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseseaduse muutmise seadusega (vastu võetud 13.05.2026, RT I, 27.05.2026, 2), milles sätestatud muudatused jõustuvad 1. septembril 2026.

Määrusega võetakse üle uus finantsteenuste kaugturstuse direktiiv, millega muudetakse muu hulgas tarbija õiguste direktiivi³ I lisa seda osa, mis puudutab lepingust taganemise näidisjuhendit. Näidisjuhendi muutmine on vajalik, kuna finantsteenuste kaugturstuse direktiiviga kehtestatakse veebikauplejatele kohustus võimalda tarbijal nn taganemisnupu abil hõlpsalt veebiostudest taganeda.

Määruse muutmisega halduskoormus ei suurene, kuna sellega võetakse lihtsalt üle finantsteenuste kaugturstuse direktiivist tulenev kohustus kajastada taganemismisfunktsiooni kasutamise võimalust ettevõtjatele mõeldud näidisjuhendis. Ettevõtjate jaoks uue kohustuse täitmine mõnevõrra seeläbi lihtsustub, sest ettevõtjad saavad võtta kasutusele näidisjuhendis pakutud sõnastuse.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Paragrahvi 1 punktiga 1 täiendatakse muudetud tarbija õiguste direktiivi I lisa alusel määruse lisas 2 esitatud taganemise näidisjuhendit. Taganemise näidisjuhend sisaldab ettevõtjale mõeldud näidissuuniseid tarbijale taganemisteabe edastamise kohta. Edaspidi võiks ettevõtja, kelle suhtes kohaldatakse taganemismisfunktsiooni loomise kohustust (VÕS § 56⁴ „Taganemismisõiguse kasutamine internetipõhise kasutajaliidese kaudu sõlmitud lepingu puhul“), anda tarbijale taganemismisõiguse kasutamise võimalustest teada järgmises sõnastuses:

„[3]. Kui olete kohustatud tagama funktsiooni, mis võimaldab tarbijal interneti teel sõlmitud lepingust taganeda, lisage järgmine tekst: „Teil on õigus lepingust taganeda ka interneti teel aadressil [lisada internetiaadress või viidata kohale, kus taganemismisfunktsioon kättesaadav on]. Kui kasutate seda võimalust, saadame Teile viivitamata püsival andmekandjal (näiteks e-kirjaga) kinnituse Teile taganemismisavalduse kättesaamise, sealhulgas selle sisu ning selle esitamise kuupäeva ja kellaja kohta.“ Kui annate tarbijale võimaluse esitada teave lepingust taganemise kohta elektrooniliselt oma veebilehel, lisage järgmine tekst: „Teil on ka võimalik täita ja esitada taganemismisavalduse tüüpvorm või esitada mis tahes muu ühemõtteline avaldus elektrooniliselt meie veebilehel [lisada internetiaadress]. Kui kasutate seda võimalust, saadame Teile viivitamata püsival andmekandjal (näiteks e-kirjaga) kinnituse Teile taganemismisavalduse kättesaamise kohta.“

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64–88).

Paragrahvi 1 punktiga 2 ajakohastatakse määruse normitehnilist märkust, arvestades uut finantsteenuste kaugturstuse direktiivi.

Paragrahv 2 reguleerib määruse jõustumist. Määrus peaks jõustuma samal ajal kui finantsteenuste kaugturstuse direktiivi üle võttev seadus, s.o 1. septembril 2026.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõukohane määrus vastab finantsteenuste kaugturstuse direktiivile ja sellega võetakse üle selle direktiivi I lisa (millega muudetakse tarbija õiguste direktiivi I lisa, milles on esitatud sidevahendi abil sõlmitud lepingust taganemise näidisjuhend).

4. Määruse mõjud

Määrus ei avalda eraldi mõju. Lepingust taganemise näidisjuhendit sisaldavat rakendusakti muudetakse üksnes direktiivi ülevõtmisest tingitud seadusemuudatuse ulatuses (veebikauplejatele nn taganemisfunktsiooni loomise kohustuse kehtestamine), mille kohaselt tuleb edaspidi esitada tarbijale ka teave taganemisfunktsiooni kohta.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse aluseks oleva taganemisfunktsiooni loomise kohustusega seotud tegevusi ja kulusid on hinnatud ülevõtmisseaduse eelnõu seletuskirjas (vt seletuskirja punkt 7)⁴, mistõttu neid siin ei korrata.

6. Määruse jõustumine

Määrus peaks jõustuma samal ajal kui finantsteenuste kaugturstuse direktiivi üle võttev seadus, s.o 1. septembril 2026.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Enne eelnõu koostamist toimus finantsteenuste kaugturstuse direktiivi üle võtva võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine. Kaasamise käigus saadi põhjalikku tagasisidet selle määruse koostamise vajaduse tinginud taganemisfunktsiooni loomise kohustuse kohta. Saadud märkused lahendati nimetatud seaduseelnõu menetlemise käigus. Kuna kõnesolev määruse eelnõu kujutab endast üksnes taganemisfunktsiooni kasutamise võimaluse kajastamist taganemise näidisjuhendis, siis ei ole praegu vajadust täiendava kooskõlastamise või kaasamise järele. Määruse eelnõu ei esitata eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks.

⁴ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/19cde50e-3b68-4792-970d-18cfe753cb5c/volaoigusseaduse-ja-tarbijakaitseaduse-muutmise-seadus/>